

OPETUSMINISTERIÖN KOHDENTAMA VALTION RAHOITUS YLIOPISTOJEN TOIMINTAAN VUONNA 2010

Haastavasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta hallitus pyrkii vahvistamaan yliopistojen perusvoimavaroja ja näin tukemaan yliopistojen pitkäjänteistä kehittämistä.

Rahoituksen perusteet

Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan määräytyy yliopistolain perusteella. Rahoitus kohdennetaan yliopistoille laskennallisin perustein, joissa otetaan huomioon toiminnan laajuus, laatu ja vaikuttavuus sekä muut koulutus ja tiedepolitiikan tavoitteet.

Valtionrahoituksen tarkoitus on turvata kaikille yliopistoille kohtuulliset taloudelliset edellytykset hoitaa lakisääteiset tehtävänsä. Tämän lisäksi yliopistoja kannustetaan laadun parantamiseen, erikoistumiseen ja tuottavaan sekä taloudelliseen toimintaan.

Vuosi 2010

Yliopistojen rahoitukseen vuonna 2010 vaikuttavat

- toiminnan tuloksellisuuteen ja laatuun perustuva opetusministeriön rahoitus
- arvonlisäverokompensaatio
- virka- ja työehtosopimusten mukaiset palkkaratkaisut
- työnantajan työttömyysvakuutusmaksu
- työnantajan kansaneläkemaksun poistaminen
- tuottavuustoimenpiteet

Vuoden 2010 talousarviossa valtion rahoitus yliopistojen toimintaan on 1 678M€. Tämän lisäksi yliopistoille (ei Aalto-yliopisto) osoitettiin vuoden alussa maksuvalmiuden ja käyttöpääoman turvaamiseksi kertaluonteista lisärahoitusta yhteensä 96M€.

Yliopistoille osoitettiin myös vuoden alussa yliopistojen oman arvion perusteella 261 M€ vuodelta 2009 siirtyviä määrärahoja. Maaliskuussa 2010 valmistuneiden tilinpäätösten perusteella ovat tarkentuneet siirtyvien määrärahojen ohella myös saatavat, tulot ja erät muut erät. Näiden perusteella valtio on osoittamassa yliopistoille vuoden 2010 aikana vielä noin 46 miljoonaa euroa.

Kaikkien yliopistojen määrärahat lisääntyvät vuonna 2010, kun otetaan huomioon yliopistojen toimintaan osoitettava valtionrahoitus ja maksuvalmiusmääräraha.

YLIOPISTOJEN RAHOITUS - määrärahoja vuonna 2010 (1000 euroa) ¹⁾

	Vuosi 2010					Vuosi 2009
	Yliopistojen valtionrahoitus	Maksuvalmiusmääräraha	Yhteensä	ALV-kompensaatio	Vuodelta 2009 siirtyvät määrärahat (arvio)	Yliopistojen toimintamenot
HY	359 613	24 659	384 272	31 140	54 500	337 270
JY	120 760	6 006	126 766	7 369	19 660	115 360
OY	132 124	7 039	139 163	10 123	24 280	134 684
ISY	124 955	7 021	131 976	9 918	23 046	123 270
TY	146 088	13 153	159 241	11 105	21 600	141 181
TaY	94 861	8 947	103 808	7 095	15 400	92 141
ÅA	61 544	8 837	70 381	3 831	4 930	57 891
VY	24 497	3 051	27 548	1 549	1 600	23 247
LY	32 607	2 298	34 905	2 063	6 620	32 973
Aalto	244 026	0	244 026	17 960	40 000	204 643
TTY	74 377	4 698	79 075	6 702	25 000	71 224
LTY	40 339	2 871	43 210	3 119	10 000	41 178
SHH	14 664	1 612	16 276	971	3 900	14 677

SibA	29 455	1 831	31 286	1 494	10 000	30 832
TeaK	11 996	2 230	14 226	915	700	11 739
KuvA	6 678	1 747	8 425	446	450	5 801
OPM						3 966
Yhteensä	1 518 584	96 000	1 614 584	115 800	261 686	1 442 077

¹⁾ Vuosien 2010 ja 2009 toimintamenomäärärahojen vertailukelpoisuuden parantamiseksi todellisesta valtionrahoituksesta on vähennetty vuoden 2009 ja 2010 osalta harjoittelukoulut, joiden rahoituksesta osa tulee VM:n kautta vuonna 2010. ALV-kompensaatio on taulukossa vähennetty yliopistojen valtionrahoituksesta, vaikka todellisuudessa on tämän osa.

Vertaamisen vaikeus

Yliopistojen valtionrahoituksen vertaaminen edelliseen vuoteen on vaikeaa, koska talousarviossa on runsaasti yliopistouudistukseen ja valtionosuusuudistukseen liittyviä teknisiä muutoksia. Vertailuongelmia tuottavat mm. kansaneläkemaksun poisto, arvonlisäverokompensaatio, päättyvät hankkeet ja se, että 2010 alkaen osa harjoittelukoulujen rahoituksesta kohdentuu yliopistoille valtiovarainministeriön hallinnonalan kautta.

- Valtionrahoitus vuoteen 2009 nähden kasvaa 76,5 M€ - kun tarkastelun ulkopuolelle jätetään harjoittelukoulut ja arvonlisäverokompensaatio
- Valtionrahoitusta on vähennetty 17,2M€ työnantajan kansaneläkemaksun perusteella, koska se vähentää yliopistojen menoja vastaavasti edellisestä vuodesta.
- Talousarviolukujen perusteella muutaman yliopiston valtionrahoitus näyttää vähenevän. Se johtuu mm. päättyvistä hankkeista, Biokeskus-Suomen rahoituksen keskittämisestä (15M€ näkyy HY:n kohdalla) ja Itä-Suomen kauppatieteellisen koulutuksen uudelleenjärjestelystä.

Valtiovarainministeriön ehdotus vuoden 2010 II lisätalousarvioksi

Valtiovarainministeriön ehdotuksessa (23.4.2010) vuoden 2010 II lisätalousarvioksi on yliopistojen toimintaan osoitettavaan valtionrahoitukseen lisäyksiä yhteensä 24 576 000 euroa.

- lisämäärärahasta 7 571 000 euroa on työmarkkinasopimukseen perustuvia palkankorotuksia
- 16 865 000 euroa yliopistojen alv-kompensaatiota ja
- 140 000 euroa Kansalliskirjaston lisääntyneitä vuokratkustannuksia.

Hallituksen lisätalousarvioesitys annetaan eduskunnalle siten, että siitä voidaan päättää kevätistuntokauden aikana.

Arvonlisäverokompensaatio

Yliopistouudistuksen yhteydessä yliopistojen "ALV-kompensoinnissa" ei käytännössä tapahtunut muutosta nykyiseen muussa kuin budjetoitavassa. Yliopistoille korvataan arvonlisäverolain (1501/1993) 39 ja 40 §:ssä tarkoitettuihin koulutuspalveluihin sekä yliopistojen muuhun kuin liiketaloudelliseen tutkimukseen liittyviin hankintoihin ja toimitilavuokriin sisältyvien arvonlisäverojen osuus yliopistoille aiheutuneista kustannuksista. Yliopistojen valtionrahoitukseen sisältyvää arvonlisäverokompensaatiota tarkistetaan vuosittain viimeksi toteutuneen yliopistojen keskimääräisen arvonlisäverokertymän perusteella.

ALV-kompensaatio (115,8 M€) on vuoden 2010 talousarviossa mitoitettu vuoden 2008 toteutuman perusteella, koska budjettivalmistelussa tämä oli viimeisin käytettävissä oleva toteutumatieto.

- maaliskuussa 2010 valmistuneiden tilinpäätösten perusteella tiedetään, että vuoden 2009 toteutuma on noin 15,9 M€ budjetoitua suurempi
- käynnissä olevat Tekesin rahoittamat vanhat yliopistohankkeet lisäävät alv-kompensaationa yliopistojen valtionrahoitusta 965 000 eurolla

Nämä tullaan ottamaan huomioon vuoden 2010 II lisätalousarvioehdotuksessa. Yliopistolain perusteella yliopistoille kompensatiota edellyttävän arvonlisäveron todellinen määrä tiedetään vasta vuoden 2010 tilinpäätöksien valmistuessa.

Virka- ja työehtosopimusten mukaiset palkkaratkaisut

Aiemmat keskustason palkankorotukset on huomioitu yliopistojen määrärahan mitoituksessa. Uuteen palkkausjärjestelmään siirtymiseen liittyi niin yliopistoissa kuin muussakin valtionhallinnossa yhden kolmasosan kustannusten kattaminen olemassa olevista resursseista. Osa yliopistoista on päätenyt keskustason ratkaisuja korkeampaan kustannusvaikutukseen.

Vuoden 2007 virka- ja työehtosopimukseen perustuva samapalkkaerä ja maaliskuun 2010 keskustason palkkaratkaisun vaikutuksia vastaavat lisäykset otetaan huomioon myös yliopistojen osalta vuoden 2010 toisessa lisätalousarvioesityksessä.

Kustannustason muutos tulee vuodesta 2011 lähtien huomioiduksi yliopistoindeksin kautta.

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksu

Yliopistouudistuksen yhteydessä yliopistoille tuli uusi veroluonteinen maksuvelvollisuus; työnantajan työttömyysvakuutusmaksu. Eduskunta on hyväksynyt työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta (116/2010). Sen mukaan yliopistot maksavat alemmaa 0,75 %:in mukaista työnantajan työttömyysvakuutusmaksua vuosina 2010–2011. Pääsääntöisesti maksuvelvolliset joutuvat maksamaan 2,95 % 1 846 500 euroa ylittävästä palkkasummasta. Vuosina 2010 ja 2011 yliopistojen työnantajan työttömyysvakuutusmaksu on vuositasolla noin 10,5 miljoonaa euroa.

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksua ei ole erikseen budjetoitu vuodelle 2010. Eduskunnan tekemä kuuden miljoonan euron lisäys kattaa tästä merkittävän osan. Työttömyysvakuutusmaksu maksetaan arvion perusteella, mutta lopullinen vakuutusmaksu määräytyy jälkikäteen kalenterivuositain.

Tässä vaiheessa ei siis vielä tiedetä yliopistojen vuoden 2010 lopullista vakuutusmaksun määrää.

Työnantajan kansaneläkemaksun poistaminen

Yliopistojen valtionrahoitukseen sisältyi 17,2 M€ pysyvä vähennys työnantajan kansan-eläkemaksun poistamisen perusteella ja 5 M€ vuonna 2009 väliaikaisena toteutetun työnantajan kansaneläkemaksun alentamisen perusteella. Jälkimmäinen määräraha palautuu yliopistoille vuonna 2011.

Työnantajan kansaneläkemaksun poistaminen on vähentänyt vastaavasti yliopistojen menoja.

Tuottavuustoimenpiteet

Valtionhallinnon tuottavuusohjelman vuosien 2007–2011 henkilötyövuosivähennysvelvoitteet ja vuosien 2012–2015 valtionhallinnon tuottavuustoimenpiteet eivät enää koske uudessa oikeushenkilömuodossa toimivia yliopistoja. Tuottavuustoimenpiteillä on kuitenkin myös yliopistojen kohdalla vuoteen 2011 asti euromääräisiä vaikutuksia. Yliopistojen vuoden 2010 valtionrahoituksessa on huomioitu 11,3 M€ vähennys tuottavuustoimenpiteiden perusteella. Lisäksi valtionrahoituksessa on huomioitu vähennyksenä vuoden 2009 talousarvioon sisällytynyt 8 miljoonan euron kertaluonteinen tuottavuuspalautus.